

Uzņēmējdarbības vide

Lielais ģeogrāfiskais attālums nosaka atšķirīgas biznesa vides tradīcijas, kas jāņem vērā dibinot kontaktus Japānā. Būtiskas iezīmes japāņu biznesa un kultūras vidē ir sekojošas:

- 1) japāņi daudz laika velta lēmumu pieņemšanai, nereti pirms tam veicot plašu un padziļinātu situācijas izpēti;
- 2) japāņi uzskata, ka „klients ir karalis”, tāpēc apkalpošanai un atbildēm ir jābūt ātrām un atsaucīgām;
- 3) japāņi pievērš ļoti lielu uzmanību detaļām, kā arī personiskajām attiecībām, tāpēc meklē uzticamus un drošus sadarbības partnerus;
- 4) lielu kadru mainību japāņi uzskata par nelabvēlīgu faktoru investīciju veikšanai un vēlas investēt tikai tajās valstīs, kuras ir stabilas un šķiet pievilcīgas arī no personisko attiecību viedokļa.

Plānojot uzsākt sadarbību ar Japānu, ļoti noderīgs varētu būt kontakti ar JETRO (Japan External Trade Organization), kas veicina ārējo tirdzniecību ar Japānu, kā sniedz atbalstu biznesa uzsākšanai Japānā.

Informācijas un atbalsta saņemšanai var kontaktēties ar ES un Japānas Rūpnieciskās sadarbības centru (EU-Japan Centre for Industrial Cooperation), kas veicina sadarbību starp ES dalībvalstīm un Japānu.

Dibinot biznesa kontaktus ar Japānu, der iepazīties ar informāciju par biznesa etiķeti Japānā.

Ārējās tirdzniecības nosacījumi

Līdz ar Latvijas iestāšanos Eiropas Savienībā (ES), Latvijai saistoša ir kļuvusi ES kopējā ārējās tirdzniecības politika un noslēgtie sadarbības līgumi.

Noskaidrot, kāda muitas tarifa likme noteikta konkrētai precei attiecībā uz tirdzniecību ar trešajām pasaules valstīm, kā arī vai šai precei ir paredzēti atvieglojumi, tai skaitā tarifu kvotas, var, izmantojot Eiropas Komisijas TARIC datubāzi (http://europa.eu.int/comm/taxation_customs/dds/cgi-bin/tarchap?Lang=LV), kura satur aktuālu informāciju par visiem ES muitas tarifiem, atvieglojumiem un ierobežojumiem katram preču kodam. Ja, norādot preču kodu (10 zīmes) un izcelsmes valsti, neparādās uzraksts "tarifu kvota" (*tariff quota*), tad šai precei tarifu kvota nav paredzēta.

ES un Japāna ir noslēgusi divus nozīmīgus savstarpējās atzīšanas līgumus:

1. ES – Japānas savstarpējās atzīšanas līgumus (*EU - Japan Mutual Recognition Agreement*) – paredz novērst tehniskās barjeras savstarpējā tirdzniecībā. Līgums darbojas četrās nozarēs: telekomunikācijas, elektropreces, medicīniskie produkti un ķīmiskie produkti un paredz novērst preču dubulto kontroli, nodrošināt muitas procedūru atklātību un ātrāku preču laišanu apgrozībā. Līgums sedz apmēram 2,5 miljardus EUR vērtu savstarpējo tirdzniecību un paredz ietaupīt gadā ap 20 miljonus EUR

2. Līgums par savstarpējo sadarbību bezkonkurences pasākumu ieviešanā (*Agreement on Cooperation on Anti-competitive Activities*) – paredz sekmēt gan tirdzniecību, gan investīcijas.

Eiropas Komisija, lai iedrošinātu Eiropas uzņēmējus apgūt Japānas tirgu ir izveidojusi EXPROM programmu, kas paredz eksporta sekmēšanu un biznesa iespēju attīstīšanu Japānā. Daļa no programmas „Gateway to Japan” – paredz jaunu un novatorisku produktu ieviešanu Japānas tirgū, kā arī izcelt un reklamēt tos, kas jau guvuši konkurētspēju un atzinību citos tirgos.

Uznēmējdarbības organizācijas formas¹:

	Akciju sabiedrība (Kabushiki-Kaisha)	SIA (Godo-Kaisha)	Filiāle (pārstāvniecība)
Pamatkapitāls	0¥ vai vairāk	0¥ vai vairāk	Nav nepieciešams
Dalībnieku skaits	1 vai vairāk	1 vai vairāk	---
Dalībnieku atbildība pret kreditoriem	Ierobežota līdz ieguldījuma apjomam	Ierobežota līdz ieguldījuma apjomam	Nav ierobežota
Izmaiņas pamatkapitāla daļās	Var noteikt statūtos, ka direktoru valdei jāapstiprina akciju īpašnieka maiņa.	Pamatkapitāla daļu nonākšana citiem dalībniekiem; saskaņā ar dalībnieku kopsapulces lēmumu	Nav dalības pamatkapitālā
Nepieciešamo amatpersonu (izpildītāju) skaits	3 vai vairāk direktori, 1 vai vairāki auditori 1 vai vairāki pārstāvošie direktori ²	Minimums nav noteikts. Būtībā visi dalībnieki ir amatpersonas, taču var tikt iecelts pārstāvis.	1 vai vairāki pārstāvji Japānā
Ar likumu noteiktais amatpersonu termiņš	2 gadi direktoriem, 4 gadi auditoriem	Nav ar likumu noteikts	Nav ar likumu noteikts
Akciju turētāju kopsapulču regularitāte	Kā priekšnoteikums – katru gadu	Nav nepieciešams	Nav nepieciešamības
Iespēja izsolīt pamatkapitālu publiskajā piedāvājumā	Iespējams	Nav iespējams	Pamatkapitāla nav

Akciju sabiedrības

Akciju Sabiedrības (Kabushiki Kaisha) pārvaldi nodrošina direktori un citas amatpersonas, to akcionāru atbildība atkarīga no ieguldīto akciju apjoma. AS nodibināšanai iesniedzams notariāli apstiprināts dibināšanas līgums, kurā aprakstītas uzņēmuma aktivitātes un mērķi, katras parakstītās daļas apliecināšana, bankas izziņa, kas apliecina parakstītā kapitāla (akciju) vērtību, dibināšanas protokols un visu amatu nosaukumu saraksts. Reģistrācijas nodeva atkarīga no pamatkapitāla lieluma.

Tiesiskā AS vadība koncentrējas direktoru valdes rokās, kur nepieciešami vismaz 3 ievēlēti direktori. Ievēlēt var gan ar dibināšanas lēmumu, gan arī akciju īpašnieku sanāksmē ar balsu vairākumu. Darbības termiņš katram direktoram nevar pārsniegt 2 gadus. Direktors, līdzīgi kā visur citur, par savām kaitnieciskajām darbībām atbildīgs gan citu (trešās puses), gan kompānijas priekšā.

Ierobežotas atbildības sabiedrība

Ierobežotas atbildības sabiedrība (Godo-Kaisha) ir neatkarīga juridiska persona ar investoru atbildību, kas izriet no ieguldījumu apjoma. Vadībā ir uzņēmuma direktori. Atkarībā no statūtu noteikumiem, dalībniekiem var nebūt proporcionālas balss tiesības. Likvidācijas gadījumā tiem var tikt piešķirtas dažādas tiesības uz dividendēm.

Ārvalstu uzņēmums vai privātpersona

Ārvalstu uzņēmums var veikt uzņēmējdarbību Japānā izmantojot tirdzniecības pārstāvjus, licencēšanas līgumus, neregistrētu sakaru biroju, reģistrētu Japānas filiāli, vai arī izveidojot kādu no augstāk minētajām biznesa organizāciju formām.

¹Japan external trade organization - www.jetro.go.jp

² vienam jābūt japānim (vismaz reģistrētam Japānā)

Nodokļu sistēma

Japānā ar nodokli apliek ienākumus, īpašumu un patēriņu valsts, prefektūras un pašvaldību līmenī.

Iedzīvotāju ienākuma nodoklis (IIN)

Iedzīvotāju ienākuma nodoklis ir progresīvais nodoklis, kas nozīmē to, ka nodokļa likme palielinās, palielinoties ienākumiem. Pastāvīgie rezidenti IIN maksā par ienākumiem, kas gūti Japānā un ārpus tās. Ārvalstnieki IIN maksā par ienākumiem, kas gūti Japānā.

IIN likmes (2007):

Nodokļu bāze (JPY)	Nodokļu likme
Līdz 1,950,000	5%
1,950,000 – 3,300,000	10%
3,300,000 – 6,950,000	20%
6,950,000 – 9,000,000	23%
9,000,000 – 18,000,000	33%
Virs 18,000,000	40%

Norādītajās likmēs nav iekļautas pašvaldību (3–10%) un reģionālās (2–3%) nodokļu likmes.

Kopējā IIN likme, ieskaitot vietējos nodokļus var sasniegt 50%, kas ir viens no lielākajiem pasaulē.

Ienākumus no peļņas pieskaita regulāriem ienākumiem un nodokļu likme ir identiska nodokļu likmei no regulāriem ienākumiem.

2 izņēmumi:

1) Ienākumi no nekustamā īpašuma pārdošanas:

a. Ja īpašums pieder ne ilgāk par 5 gadiem – piemēro papildus 10% likmi īpašuma pārdevējam,

b. Ja īpašums pieder ilgāk par 5 gadiem - piemēro papildus 5% likmi īpašuma pārdevējam,

2) Ienākumiem no kapitāla daļām/akcijām piemēro 10% nodokļu likmi.

Uzņēmuma ienākuma nodoklis (UIN)

Uzņēmuma ienākumus apliek ar ienākuma nodokli (valsts), uzņēmuma darbinieku nodokli (vietējā nodokļu likme) un uzņēmuma nodokli (vietējā nodokļu likme).

Uzņēmuma ienākuma nodoklis:

	Ienākumu apjoms		
	Līdz 4 milj. JPY	4 – 8 milj. JPY	Vairāk par 8 milj.
Ienākuma nodoklis	22%	22%	30%
Uzņēmuma darbinieku nodoklis:			
A. pašvaldību	1.10%	1.10%	1.50%
B. reģionālās	2.70%	2.70%	3.69%
Uzņēmuma nodoklis	5.00%	7.30%	9.60%
Kopējā nodokļu likme	30.80%	33.10%	44.79%

Uzņēmuma darbinieku nodoļa likme atkarīga ne tikai no ieņēmumiem, bet arī no darbinieku skaita:³

Kapitāls	Darbinieku skaits	Nodoklis uz vienu darbinieku (JPY)
Virs 5 miljardiem JPY	Virs 50	3 800 000
No 1 miljarda JPY	Virs 50	2 290 000
Virs 5 miljardiem JPY	Zem 50	1 210 000
No 1 miljarda JPY	Zem 50	950 000
Virs 100 milj.	Virs 50	530 000
Virs 100 milj.	Zem 50	290 000
Virs 10 milj.	Virs 50	200 000
Virs 10 milj.	Zem 50	180 000
-	Virs 50	140 000
-	Zem 50	70 000

³ <http://www.jetro.go.jp/>

Patēriņa nodoklis

Patēriņa nodoklis ir līdzīgs pievienotās vērtības nodoklim, ar kuru tiek apliktas preces un pakalpojumi. Nodokļa likme ir 5% (4% - valstij un 1% - prefektūrai).

Mantojuma nodoklis

Visiem Japānas rezidenti, arī dzīvojošiem ārpus valsts, ir saistošs mantojuma nodoklis. Ārvalstniekiem jāmaksā nodoklis tikai par Japānā mantoto kapitālu. Nodokļu likme ir progresīva no 10 – 50%, atkarībā no kapitāla vērtības.

Zemes nodoklis

Piemēro gan privātpersonām, gan uzņēmumiem. Pamatlikme ir 0.15% no zemes vērtības. Izņēmumi ir, piem., dzīvojamās platības.

Nekustamā īpašuma iegādes nodoklis

Pamatlikme ir 4%. Nekustamā īpašuma nodokļu likme ir 3%.

Latvijai un Japānai nav noslēgta Konvencija par izvairīšanos no dubultās nodokļu aplikšanas.